

Гест поштовања и поверења

Кроз историју, војске широм света неговале су различите начине и врсте поздрава, а на нашим просторима, устаљена пракса је да се поздравља руком, оружјем, јединицом, заставом, почасном паљбом из стрељачког или артиљеријског оружја. Највишим државним и војним руководиоцима и застави поздрављањем се, у ствари, одаје одговарајућа почаст. Прилике у којима се поздравља и начин поздрављања регулишу се, обично, правилима службе. Поздрав сабљом постепено се укида после Првог светског рата. Такав начин одавања почести на парадама и свечаностима задржао се у неким армијама до данас.

Пише Биљана МИЉИЋ

Једна од првих асоцијација на војску је салутирање, односно војничко поздрављање. Војник са руком принесеном челу био је инспирација за многа уметничка дела током историје. Војнички поздрав као прописана радња, није само размена уважавања, већ је то привилеговани гест поштовања и поверења међу војницима, знак међусобног уважавања посвећености, способности и професионализма.

Поједини историчари верују да је поздрав руком почео да се користи у касном римском добу када су атентати били чести. Грађанин који је желео да се обрати јавном функционеру морао да је да му приђе са подигнутом десном руком, како би показао да се не носи оружје. Из тог доба и потиче назив „салутирање“, јер су Римљани уз поздрав подигнутом десном руком савијеном у лакту и отвореним дланом изговарали и поздрав „салуте“.

Униформисани бонтон

Приношење десне руке челу, као део поздрава, према неким тумачењима настало је од витешког обичаја да се у пролазу открива визир на шлему како би се витезови погледали у очи и показали да су добронамерни. Из истог разлога длан руке којом се подиже визир окретао се споља да се покаже да се у њему не држи никакво оружје.

Оваква пракса поздрављања ратног друга постепено постаје начин да се покаже поштовање, а понекад је подразумевала и подизање шешира. Средином 19. века, покрет који подразумева подизање шешира модификован је у додиривање капе, након чега је установљен поздрав руком који се користи и данас. Увођењем тророгог шешира као дела униформе, такав начин поздравља-

ња усталио се као израз поштовања официра, заставе и државе.

Војнички поздрав веома је често погрешно схваћен изван војних кругова. Неки сматрају да је то гест сервилности, јер млађи по чину или рангу поздрављају старије. Међутим, поздрав је израз међусобног признавања припадника професије, оних који су изабрали да живот посвете одбрани своје земље. Чињеница да нижи по чину први поздрављају може се сматрати као одраз бонтона, а отпоздрав је уважавање узаног поштовања. Начин на који се поздравља, сведочи много о самом војнику. Поносан, одсечан поздрав сведочи о томе да је војник поносан што је припадник одређене јединице, а такође је и одраз сигурности у своје војничке способности. Са друге стране, траљаво поздрављање може да се протумачи као манифестација постиђености због припадности том саставу или ниског самопоуздања, или у најмању руку да по-

здрав, као радња, није добро савладан. Како истичу тумачи говора тела и невербалне комуникације, испружена рука указује на лојалност, чело је симбол воље, а савијен палац је гест потчињавања свог „ја“.

Током историје, војске широм света неговале су различите начине и врсте поздрава, а на нашим просторима, устаљена пракса је да се поздравља руком, оружјем, јединицом, заставом, почасном палбом из стрељачког или артиљеријског оружја. Највишим државним и војним руководиоцима и застави поздрављањем се, у ствари, одаје одговарајућа почаст. Прилике у којима се поздравља и начин поздрављања регулишу се, обично, правилима службе. Поздрав сабљом постепено се укида после Првог светског рата. Такав начин одавања почести на парадама и свечаностима задржао се у неким армијама до данас.

Правила поздрављања која данас важе у Војсци Србије, махом су установљена након Другог светског рата. Први пропис о поздрављању донео је Врховни штаб НОВ и ПОЈ 1945. године, а 1957. године поздрављање је регулисано Правилном службе, према чијим одредбама „млађи је дужан да поздрави, а старији да отпоздрави, а ако су истог чина или класе поздрављају се узајамно и истовремено“. Када је реч о осталим правилима поздрављања, тада је прописано и да се војном заставом поздрављају председник републике, односно врховни командант оружаних снага, шефови страних држава, државна химна, химне страних држава, као и погреб, ако почасна јединица носи заставу. У сврху поздрављања, тада су установљене и „почасне“ јединице, којима се поздрављају председник републике, односно врховни командант оружаних снага, војна застава, претпостављање

АПЛИКАЦИЈА ЗА ПРАВИЛНО САЛУТИРАЊЕ

Колико је правилно и одсечно салутирање важно сведочи да апликација за мобилне телефоне „Salutetrainer“, коју користе Поморске одбрамбене снаге Јапана. Они су одлучили да за усавршавање технике правилног поздрављања искористе предности најмодерније технологије. Наиме, када се покрене апликација, са телефоном у руци стане се у став „мирно“, а када се огласи наредба за салутирање, подигне се рука у којој је телефон, а затим се спусти када се чује такво наређење. Апликација мери угао под којим је команда извршена, а скупља информације о рефлексима, мирноћи, брзини, путањи и форми. Након тога, на основу добијених параметара, апликација мери способност салутирања корисника.

ОТВОРЕНИ И ЗАТВОРЕНИ ПОЗДРАВ

У немачким војскама почетком 18. века наоружани војници поздрављали су оружјем, подофицири скидањем капе, а официри скидањем капе и наклоном. Без оружја и ван службе поздрављали су се скидањем капе, а потчињени су заузимали став мирно. У француској војсци 1788. при проласку поред официра подофицири су се заустављали, скидали капу и спуштали је на десну страну, а војници се само заустављали и окретали према њима. Револуција је увела једнообразно поздрављање руком. У армији царства, изузев генерала који су поздрављали скидањем капе, остала војна лица поздрављала су руком, приносећи је до обода капе. Такав начин поздрављања уведен је почетком 19. века и у остале армије. У то време, у многим европским армијама донети су први прописи о поздрављању који су, уз мање измене, задржани до данас. Војници и подофицири поздрављали су официре, млади подофицири — старије, официри су се поздрављали међусобно, а старији су били обавезни да отпоздраве младе.

Међусобно поздрављање уводи се и између војника и старешина истог чина и ранга, а поздравља се десном руком опруженом шаком и састављеним прстима, шака са дланом окренута споља (отворени, француски поздрав) приноси се челу или ободу капе или се средњи прст приноси коси иза десне слепоочнице дланом окренутим доле (затворени, немачки поздрав).

Поздрављање стиснутом песницом десне руке уведено је први пут у интернационалним бригадама у Шпанском народноослободилачком рату од 1936. до 1939. године. Стиснутом песницом десне руке поздрављали су и борци Народноослободилачке војске и партизанских одреда народа Југославије до 1943, а тада је прописан нов начин поздрављања — опруженом шаком.

Изузетак од поздрављања отвореном шаком испружених прстију је Пољска војска, чији припадници поздрављају приношењем шаке са само два пружена прста, кажипрстом и средњим. Према неким тумачењима, реч је о поздраву које је сећање војника који је, након битке у 19. веку рањен, оставши без два прста, на тај начин салутирао краљу.

старешине, генерали и адмирал, интонирање државне химне, а у погребној поворци ковчег (ако се погреб обавља са војним почастима). Међу тадашње прописе у Правилу службе био је уврштен и трубни знак „мирно“, којим се поздрављао долазак команданта касарне на службу, старешине претпостављене команданту касарне, генерала и адмирала, а долазак председника републике, односно врховног команданта у касарну или на вежбалиште (полигон) објављивао се три пута трубним знаком „мирно“.

Поздрављање на мору и небу

Специфичности живота на ратном броду условиле су извесна одступања од општих правила о поздрављању, што се регулише правилима бродске службе. На броду млађи поздрављају руком само приликом првог сусрета, а команданта, претпостављене и више официре са других бродова увек. У осталим приликама морнари поздрављају само заузимањем става мирно. Не поздравља се за време борбених и осталих узбуна, вежби и покрета у којима учествује читава посада. Руком или ставом мирно поздравља се војнопоморска застава при њеном дизању или спуштању, и приликом доласка или одласка са брода, при сусрету властитих и страних бродова, чамац у којем се налазе важне личности, одређене војне старешине и високе цивилне личности при доласку и одласку с брода.

Рубни поздрав традиционални је поступак којим се одаје почаст шефовима држава кад пролазе бродом или чамцем, а том приликом посада се поставља уз ограду брода на страну пролаза брода са шефом државе, на горњој палуби у једној врсти на растојању. На команду морнари и подофицири скидају капе и, дижући их три пута, узвикују „ура“. У чамцима у војњи поздравља руком само најстарији официр (седећи) и командир чамца ставом мирно, ако је то могуће, а остали седе гледајући право.

Када је реч о авијатичарима, церемонијални или свечани начин поздрављања из ваздуха је „прелетање“, које се најчешће изводи на парадама или током сахрана. Такав вид по-

ОТПОЗДРАВ ПРЕДСЕДНИКА ОБАМЕ НА МЕТИ КРИТИКА

Традицију поздрављања припадника америчке војске започео је Роналд Реган како би указао велико поштовање људима који бране своју земљу и тај гест се до данашњих дана очекује од председника Америке у свакој прилици. Међутим, када је амерички председник Барак Обама недавно слетео у Њујорк, он је из свог председничког хеликоптера изашао са наочарима на глави, и са закаснелом реакцијом отпоздравио два маринца руком у којој је држао шољицу са кафом. Овај инцидент догодио се баш у тренутку када се Обама запутио у седиште УН, а амерички борбени авиони одлазили у опасне мисије изнад Сирије. Овакво понашање председника Америке изазвало је оштру критику у јавности, а сам видео преплавио је друштвене мреже, уз осуду познатих и утицајних личности.

здрава установљен је током Првог светског рата, а једноставно „прелетање“ касније се развило у прелет формације, у којој упадљиво недостаје елемент, или где један авион нагло

напушта формацију. Вид неформалног поздрава међу авијатичарима је махање крилима, када се авион заротира прво на једну, а онда на другу страну. ■

